

An Bhruiséil, 22 Samhain 2023
(OR. en)

15630/23

ECOFIN 1207
UEM 368
SOC 800
EMPL 574
COMPET 1135
ENV 1328
EDUC 450
RECH 514
ENER 628
JAI 1510
GENDER 205
ANTIDISCRIM 191
JEUN 266
SAN 678

NÓTA CLÚDAIGH

ó:	Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ, Stiúrthóir
dáta a fuarthas:	21 Samhain 2023
chuig:	Thérèse BLANCHET, Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2023) 903 final
Ábhar:	Moladh le haghaidh MOLADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2023) 903 final.

Faoi iamh: COM(2023) 903 final

AN COIMISIÚN
EORPACH

Strasbourg, 21.11.2023
COM(2023) 903 final

Moladh le haghaidh

MOLADH ÓN gCOMHAIRLE

maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro

{SWD(2023) 903 final}

Moladh le haghaidh

MOLADH ÓN gCOMHAIRLE

maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro

TÁ COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 136, arna léamh i gcomhar le hAirteagal 121(2) de,

Ag féachaint do Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir leis an bhfaireachas ar riochtaí buiséadacha, agus an faireachas ar bheartais eacnamaíocha agus a gcomhordú, a neartú¹, agus go háirithe Airteagal 5(2) de,

Ag féachaint do Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Samhain 2011 maidir le míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha a chosc agus a cheartú², agus go háirithe Airteagal 6(1) de,

Ag féachaint don mholadh ón gCoimisiún Eorpach,

Ag féachaint do na conclúidí ón gComhairle Eorpach,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Eacnamaíoch agus Sóisialta,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Beartas Eacnamaíoch,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Tá athléimneacht léirithe ag geilleagar an limistéir euro in aghaidh na dturraingí móra eacnamaíocha le blianta anuas, ach tá móiminteam caillte aige le déanaí. Tar éis an téarnaimh mhóir in 2021 agus 2022, tá coinne leis go moilleoidh an fás sa limistéir euro go 0,6 % in 2023. Maidir le praghsanna tomhaltóra atá ard agus fós ag méadú go tapa don chuid is mó d'earraí agus seirbhísí, tá brú mór ag baint leo, d'ainneoin an laghdú ar phraghsanna fuinnimh, agus níl an t-éileamh seachtrach ag tabhairt tacaíocht láidir. San am céanna, tá freagairt an bheartais airgeadaíochta do bhoilsciú ard ag imirt tionchair ar fud an gheilleagair. Ar an taobh dearfach, tá an margadh saothair fós láidir, is ísle an ráta difhostaíochta, agus difríochtaí le brath ar fud na mBallstát agus na réigiún, agus is airde na rátaí rannpháirtíochta agus fostaíochta ná riamh, cé go bhfuil comharthaí ann go bhfuil sé ag dul i bhfuair. In 2024, tá coinne leis go dtiocfaidh téarnamh de réir chéile ar an bhfás, faoi 1,2 %, de dhroim leathnú leanúnach ar an bhfostaíocht agus fíorphánna a bheith ag ardú, agus leantar den díbhoilsciú an tráth céanna. Tá éiginnteacht ard agus rioscaí ag baint leis an ionchas fós, rudaí a bhaineann go príomha leis an gcaoi a bhfuil cogadh foghach leanúnach na Rúise in aghaidh na hÚcráine agus cúrsaí sa Mheánoirthear, tar éis ionsaithe sceimhlitheoireachta brúidiúla Hamas ar Iosrael, ag forbairt, a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar mhargaí fuinnimh. Thairis sin, cuireann tionchar na mbeartas chun an boilsciú a chomhrac, agus na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag gabháil leo ar an ngníomhaíocht eacnamaíoch, leis na rioscaí a bhaineann leis an ionchas. Athruithe

¹ IO L 209, 2.8.1997, lch. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj>.

² IO L 306, 23.11.2011, lch. 25, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>

struchtúracha atá nasctha go háirithe le tionchar an athraithe aeráide a bheith ag dul i ndéine, mar a léirítear leis na dálaí adhaimsire agus leis na falscailte agus tuilte gan fasach a bhí ann sa samhradh, téann siad i bhfeidhm ar an ionchas freisin.

- (2) Tar éis na buaice a tharla i mí Mheán Fómhair 2022, mhaolaigh an boilsciú príomha sa limistéar euro, arbh é laghdú na bpraghsanna fuinnimh ba phríomhchúis leis, ach bhí maolú leathan de réir a chéile le brath sna comhpháirteanna eile freisin. Fós féin, tá boilsciú bia agus seirbhísí fós ard, go háirithe dóibh siúd is leochailí, agus tá an brú boilscitheach fós substaintiúil i roinnt Ballstát. Tuartar go bhfuil laghdú le teacht ar an mboilsciú, go dtí 5,6 % in 2023 agus go dtí 3,2 % in 2024, fós os cionn sprioc 2 % BCE. Maidir leis an bpróiseas frithbhoilscithe, cabhraíonn an méadú is tapa agus is mó a tháinig ar rátaí úis BCE ó cruthaíodh an t- aontas airgeadaíochta leis sin. Tá méadú tagtha ar thorthaí ceannasacha sa limistéar euro ach tá raonta difríochta réasúnta cobhsaí fós. Tá gealltanais tugtha arís agus arís eile ag BCE chun rátaí úis a choimeád ard a fhad is gá chun an boilsciú a thabhairt anuas chuig an sprioc agus tá soiléirithe aige go gcloífidh conair an bheartais airgeadaíochta amach anseo le cur chuige a bhraitheann ar shonraí.
- (3) Tá dochar déanta ag turraing an phraghais fuinnimh don iomaíochas sa limistéar euro, go háirithe i gcás na mBallstát agus na dtionscal atá dian ar fhuinneamh. Go dtí seo, tá maolú ar thionchar diúltach na gcostas ard le gluaiseachtaí an ráta malairte agus bearta sealadacha arna nglacadh ag rialtais chun tacú le gnólachtaí agus teaghlaigh leochaileacha. Mar sin féin, tá costas ard an fhuinnimh, in éineacht le difríochtaí i ndéine fuinnimh gheilleagair na mBallstát agus sna foinsí óna bhfaigheann siad a gcuid fuinnimh tar éis cur le difreálaigh mhóra boilscithe laistigh den limistéar euro. D'ainneoin an laghdaithe ar phraghsanna fuinnimh in 2023, níl ach laghdú páirteach tagtha ar na difreálaigh sin go dtí seo. In éineacht leis an inathraitheacht i ndáil le fás pána le 2 bhliain anuas, d'fhéadfadh bearnaí iomaíochais marthanacha a bheith ar fud na mBallstát sa limistéar euro de bharr na ndifreálach praghsanna marthanach agus d'fhéadfadh na difreálaigh sin cur le míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh d'fheidhmiú an limistéir euro. Sa mheántéarma, braitheann cumas an limistéir euro agus cumas na mBallstát chun táirgiúlacht a neartú, go páirteach, ar an inniúlacht chun an nuálaíocht agus infheistíocht a chothú. Ina leith sin, mar gheall ar ionchais faoi phraghsanna agus costais fuinnimh a d'fhéadfadh a bheith níos airde ná praghsanna agus costais comhpháirithe trádála i gcónaí, bearna leanúnach i bhfás na táirgiúlachta i gcomparáid le píaraí, agus rioscaí méadaitheacha na hilroinnte geo- eacnamaíche, d'fhágfadh na rudaí sin go mbeadh geilleagair an limistéir euro faoi mhíbhuntáiste.
- (4) Mar gheall ar an timpeallacht mhaicreacnamaíoch reatha, arb iad an éiginnteacht mharthanach, boilsciú ard, agus iomaíochas lagaithe an limistéir euro is saintréithe di, tá gá le clár oibre beartas uailmhianach. Sa ghearrthéarma, is tosaíocht é a áirithiú go bhfillfidh an boilsciú ar sprioc 2 % BCE. Ina theannta sin, d'fhéadfadh dibhéirseachtaí iomaíochais a bheith ann de bharr difríocht mharthanach sna rátaí boilscithe idir na Ballstáit. Ba cheart don bheartas fíoscach cur leis an bhfrithbhoilsciú, agus ba cheart é a bheith difreáilte de réir leibhéal fiachais agus boilscithe atá tír- shonrach. Tháinig laghdú ar ioncam réadach in 2022, agus iarrtar forbairtí ar phá chun an caillteanas i ndáil le cumhacht cheannaigh a mhaolú, go háirithe i gcás oibríthe ar ioncam íseal. An tráth céanna, ba cheart do na húdaráis phoiblí faireachán dlúth a dhéanamh ar éifeachtaí indíreacha ar bhoilsciú agus iomaíochas agus ba cheart iad a chur san áireamh i bhfoirmíocht pána. Ina theannta

sin, tá sé fós rithábhachtach rioscaí i ndáil le cobhsaíocht mhacrairgeadais agus tionchar maicreacnamaíoch dálaí airgeadais níos déine a theorannú. Ní mór don limistéar euro fás ionchuimsitheach a chothú fós agus a iomaíochas domhanda a chaomhnú, amach anseo, fad a sheachnaítear dibhéirseachtaí ar fud an limistéir euro. I ndáil leis sin, tá fíorthábhacht ag baint le hathchóiriú agus infheistíochtaí, lena n-áirítear chun an t-aistriú glas agus an t-aistriú digiteach agus athléimneacht an limistéir euro a chothú. Tá rannpháirtíocht thráthúil agus éifeachtach comhpháirtithe sóisialta, agus idirphlé sóisialta láidir, rithábhachtach chun tacú le ceapadh beartais agus úinéireacht leathan lena gcothaítear cur chun feidhme.

- (5) Tar éis leathnú suntasach a bhain le géarchéim idir 2020 agus 2022, tá coinne leis go mbeidh an staid fhioscach sa limistéar euro sriantach in 2023 agus 2024, rud atá i gcomhréir leis an ngá chun an t-easnamh rialtais agus fiachas poiblí a laghdú agus gan cur le brúnna boilscitheacha, fad a bhítear solúbtha i bhfianaise na héiginnteachta airde. Idir 2020 agus 2022, thacaigh staid fhioscach fairsingiúcháin an limistéir euro, arbh ionann é agus thart ar 4 % de OTI, leis an ngeilleagar le linn ghéarchéim COVID- 19 agus an borradh faoi phraghsanna fuinnimh tar éis fhogha na Rúise faoin Úcráin. In 2023 agus 2024, tá coinne leis go n-iompóidh an staid fhioscach chomhiomlán ina staid chrapthach, faoi ½ % de OTI sa 2 bhliain, toisc go bhfuil deireadh iomlán nach mór á chur leis na bearta fuinnimh a bhaineann leis na géarchéimeanna. Maidir leis an staid fhioscach chrapthach a bhfuil coinne léi in 2023 agus 2024, cuirfidh sí leis an iarracht chun maoláin fhioscacha a athbhunú le himeacht ama agus le feabhsú inbhuanaitheacht an fhiachais phoiblí i roinnt Ballstát dá réir sin. Agus comhlíontacht leis na teorainneacha ar fhás an ghlancaiteachais a mholann an Chomhairle á háirithiú, tá sé tábhachtach freisin go modhnaítear an staid fhioscach chun dibhéirseachtaí fadmarthanacha i mboilsciú a sheachaint. Seachas an gá chun straitéis fhioscach stuama a choinneáil ar bun, is gá infheistíocht phoiblí a choinneáil ar bun, agus a mhéadú i gcás inar gá, chun tacú le fás fadtéarmach agus leis an aistriú glas agus aistriú digiteach. In 2023 agus 2024, tá coinne leis go leathnófar infheistíocht phoiblí tuilleadh i bhformhór na mBallstát, le tacaíocht leanúnach RRF agus cistí eile ón Aontas. Tá brú ar airgeadas poiblí freisin de bharr na gcostas ard a bhaineann le haosú, cosaint, chomh maith leis an difreálach fáis úis ar lú a fhabhar. Mar chuid de na moltaí tír-shonracha, moladh do roinnt Ballstát sa limistéar euro bearta a dhéanamh chun feabhas a chur ar inbhuanaitheacht a gcóras pinsin agus cúraim sláinte agus athchóirithe cánach a ghlacadh. Dá ndéanfaí athbhreithnithe caiteachais mar chuid thráthrialta den phróiseas buiséadach bliantúil/ilbhliantúil, chabhródh sé le feabhas a chur ar éifeachtúlacht agus cáilíocht caiteachais phoiblí. Ní mór raon feidhme soiléir, sainordú soiléir agus modheolaíocht shoiléir a bheith ag gabháil leis na hathbhreithnithe sin agus ba cheart a dtorthaí a chur in iúl go soiléir don phobal.
- (6) Tá coinne leis go dtiocfaidh laghdú faoi 2,8 pointe céatadáin carntha ar chóimheas comhiomlán fiachais- OTI an limistéir euro i gcaitheamh 2023-2024, agus bainfear amach 89,7 % de OTI faoi dheireadh 2024. Is é fás ainmniúil OTI, atá níos tapa ná an meánráta úis a íoctar ar fhiachas le híoc, a spreagann an laghdú sin den chuid is mó. Mar sin féin, tá an fiachas fós ardaithe i roinnt Ballstát agus cuirfidh na rátaí úis arda leis na costais seirbhísithe fiachais níos airde de réir a chéile, rud lena gcuirfear brú ar dhinimic an fhiachais sa mheántearma ar bhealaí éagsúla ag brath ar leibhéal an fhiachais, a struchtúr aibíochta, agus an sciar de bhannaí atá nasctha le boilsciú. Is é is aidhm do thogra an Choimisiúin chun an Creat Rialachais Eacnamaíoch a

athchóiriú³ coigeartuithe fíoscacha réalaiócha agus marthanacha de réir a chéile a chur chun cinn, coigeartuithe a bheidh teoraithe ag pleananna meántéarmacha tír- shonracha, agus fás inbhuanaithe a fheabhsú trí dhreasachtaí a thabhairt le haghaidh athchóirithe agus infheistíochtaí ábhartha. Tá beartaithe ag an gComhairle an obair ar an gcreat rialachais eacnamaíoch a thabhairt i gcrích in 2023. Nuair a bhainfear amach comhaontú maidir leis an gcreat dlíthiúil athbhreithnithe go tapa, cruthófar soiléireacht agus intuarthacht i ndáil le beartas airgeadais amach anseo, rud lena gcuirfear inbhuanaitheacht fiachais agus fás eacnamaíoch chun cinn an tráth céanna.

- (7) Tháinig méadú ar chostas na mbeart tacaíochta éigeandála, a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an ardaithe ar phraghsanna fuinnimh a mhaolú, in 2023 in ainneoin na titime ar phraghsanna fuinnimh ón mbuaic in 2022. Measann an Coimisiún go bhfuil glanchostas buiséadach na mbeart sin cothrom le 1,0 % de OTI an limistéir euro in 2023, síos ó 1,3 % in 2022. In ainneoin comhairle bheartais roimhe seo agus gealltanais na mBallstát chun cáilíocht na mbeart tacaíochta sin a fheabhsú, tá leath den chostas buiséadach gaolmhar nach mór in 2023 caite ar bhearta praghsais nach bhfuil spriocdhíríte ar dhaoine leochaileacha ná cuideachtaí leochaileacha. Tá coinne leis go gcuirfear deireadh le formhór na mbeart de réir a chéile le linn 2024, i gcomhréir leis an gcobhsú a bhfuil coinne leis i ndáil le praghsanna fuinnimh; má thagann na pleananna sin chun cinn, beidh costas buiséadach iarmharach thart ar 0,2 % de OTI in 2024 ann i gceist don limistéir euro ina iomláine. Mar sin féin, dá mbeadh gá le bearta tacaíochta nua nó leantacha chun dul i ngleic le méaduithe a thioctadh an athuair ar phraghsanna fuinnimh, ba cheart na bearta tacaíochta sin a spriocdhíriú ar chosaint do theaghlaigh leochaileacha agus gnólachtaí leochaileacha, ba cheart iad a bheith inacmhainne go fíoscach, agus ba cheart a chaomhnú leo dreasachtaí le haghaidh coigilteas fuinnimh. Ar bhonn níos ginearálta, agus lasmuigh de bhearta fuinnimh a bhaineann le géarchéimeanna, dá mbainfí úsáid ní ba láidre as cánachas comhshaoil, i gcomhréir leis an bprionsabal gurb é údar an truaillithe a íocfaidh as, agus dá gcuirfí deireadh de réir a chéile le fóirdheontais le haghaidh breosla iontaise agus fóirdheontais eile a dhéanadh díobháil don chomhshaoil, d'fhéadfaí cur leis an spás fíoscach do na Ballstáit sa limistéir euro.
- (8) Dá gcothófaí ardleibhéal leordhóthanach infheistíochta poiblí, d'fhéadfaí cabhrú le borradh a chur faoin bhfás féideartha agus tacaíocht a thabhairt don aistriú glas agus aistriú digiteach. I ndáil leis sin, is tosaíocht é cur chun feidhme iomlán na n- athchóirithe agus infheistíochtaí faoin tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (RRF) agus cistí beartais comhtháthaithe. Tá cur chun feidhme pleananna náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta ar bun, ach tá an dul chun cinn éagsúil ar fud na mBallstát agus ní mór dlús a chur leis an gcur chun feidhme i roinnt cásanna chun moilleanna carntha a dhúnadh. I lár mhí na Samhna bhí 34 iarratas ar íocaíocht faighte ag an gCoimisiún ó 19 mBallstát sa limistéir euro agus bhí EUR 162,1 billiún i ndeontais agus íasachtaí eisíochta. Is éard atá i gceist leis sin EUR 51,6 billiún a íocadh i réamh- mhaoiniú agus EUR 110,5 billiún a eisíocadh tar éis garspriocanna agus spriocanna a bhaint amach. Bhí luas na heisíocaíochta in 2023 ní ba mhoille ná an luas a raibh coinne leis, toisc, go páirteach, go bhfuil na Ballstáit ag díriú ar a bpleananna téarnaimh agus athléimneachta a athbhreithniú de bharr athruithe ar leithdháileadh deontas, iarrataí nua ar íasachtaí agus tabhairt isteach chaibidlí

³ COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final agus COM(2023) 242 final.

REPowerEU⁴. Ó thús phaindéim COVID- 19, tá beagnach EUR 120 billiún eisíochta le Ballstáit sa limistéar euro ag beartas comhtháthaithe, faoi Chiste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa, an Ciste Comhtháthaithe, Ciste Sóisialta na hEorpa agus an Tionscnamh um Fhostaíocht don Aos Óg. I gcomhthéacs athbhreithniú meántearma an Bheartais Comhtháthaithe, beidh an deis ag na Ballstáit athbhreithniú a dhéanamh ar chlár an Bheartais Comhtháthaithe agus cistí a leithdháileadh chun dul i ngleic le riachtanais phráinneacha agus dúshlán atá ag teacht chun cinn. Le timthriall 2024 den Seimeastar Eorpach, soláthrófar treoirlinnte don athbhreithniú meántearma agus cabhróidh sé le cistiú breise i bhfianaise an chomhthéacs shocheacnamaíoch agus na ndúshlán sna Ballstáit agus sna réigiúin, fad a chuirfear chun cinn comhlántacht leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta agus cistí eile ón Aontas.

- (9) Maidir le cur chun cinn na hinfheistíochta príobháidí, na nuálaíochta agus na forbartha scileanna, tá siad ríthábhachtach i ndáil le feabhsú na táirgiúlachta agus neartú iomaíochas an limistéir euro, go háirithe i ndáil le tacaíocht don aistriú glas agus aistriú digiteach. Dá mbainfí bacainní ar infheistíocht, lena n-áirítear le hathchóirithe lena gcuíochóirítear agus lena ndigiteáiltear an phleanáil, ceadú agus nósanna imeachta riaracháin eile, chabhródh sé le borradh a chur faoin infheistíocht phríobháideach. Féadann an beartas tionsclaíoch cur leis an iarracht freisin trí thacú leis an infheistíocht, iomaíochas a chosaint agus rioscaí a bhaineann le róspleáchas ar roinnt tríú tíortha le haghaidh príomhtheicneolaíochtaí, amhábhhar agus ionchuir thionsclaíocha a sheachaint. Mar chuid de Phlean Tionsclaíoch an Chomhaontaithe Ghlais, tá roinnt tionscnamh curtha chun cinn ag an gCoimisiún Eorpach chun earnálacha straitéiseacha a neartú, lena n-áirítear an Gníomh um an Tionscal Glan- nialasachta⁵, an Gníomh um Amhábhhar Criticiúil⁶ agus Ardán na dTeicneolaíochtaí Straitéiseacha don Eoraip (STEP)⁷. Leis an gCiste don Nuálaíocht agus an Ciste don Nuachóiriú, soláthraítear tacaíocht airgeadais le haghaidh an aistrithe a bhfuil gá leis san earnáil phríobháideach freisin. Ina theannta sin, le glacadh an Chreata Shealadaigh Géarchéime agus Aistrithe⁸, tá curtha ag an gCoimisiún Eorpach ar chumas na mBallstát an tsolúbthacht dá ndéantar foráil faoi na rialacha maidir leis an státchabhair a úsáid chun tacú le bearta in earnálacha a bhfuil fíorthábhacht ag baint leo le haghaidh an aistrithe chuig geilleagar aeráidneodrach. Cé go bhfuil bearta déanta ag Ballstáit sa limistéar euro chun tacú leis na hearnálacha is mó atá nochta don ghéarchéim fuinnimh agus chun tacú leis an aistriú glas, cinntear na bearta sin ar leibhéal na tíre de ghnáth, rud lena mbaineann riosca go saobhfaí cothrom na Féinne sa Mhargadh Aonair. Is é atá in STEP ceann de na chéad chéimeanna i dtreo aghaidh a thabhairt ar an ngá méadaithe le hinfheistíochtaí poiblí ón Aontas i dteicneolaíochtaí criticiúla den sórt sin, chun infheistíochtaí príobháideacha i bhfad níos mó a ghíaráil agus is féidir go gcuideoidh sé le cóineasú agus an Margadh Aonair a choimirciú. Is gné thábhachtach é freisin chun indéantacht agus ullmhú idirghabhálacha nua a thástáil mar chéim i dtreo Ciste Ceannasachta Eorpach. Tá margaí caipitil láidre ríthábhachtach chun go mbeidh geilleagar an limistéir euro ionchuimsitheach, iomaíoch agus athléimneach. Dá

⁴ Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Feabhra 2021 lena mbunaítear an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (IO L 57, 18.2.2021, lch. 17), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>

⁵ COM(2023) 161 final

⁶ COM(2023) 160 final

⁷ COM(2023) 335 final

⁸ IO C 101, 17.3.2023, lgh. 3–46,

mbeadh Aontas na Margái Caipitil ní ba dhoimhne, chuideodh sé leis an maoiniú príobháideach is gá le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh a shlógadh, laghdódh sé an ilroinnt agus chuirfeadh sé feabhas ar an rochtain ar mhaoiniú. I mí Feabhra 2023 d'iarr an Chomhairle Eorpach ar Chomhairle an Aontais Eorpaigh agus ar Pharlaimint na hEorpa dlús a chur le cur chun feidhme Phlean Gníomhaíochta Aontas na Margái Caipitil tríd an obair ar na tograí reachtacha sa réimse sin a chur ar aghaidh agus a thabhairt chun críche. I mí na Bealtaine 2023 shocraigh an Grúpa Euro an aidhm go dtiocfar ar chomhaontú faoi mhí an Mhárta 2024 maidir le réimsí ar ar cheart don Choimisiún Eorpach breithniú a dhéanamh chun Aontas na Margái Caipitil a dhoimhniú a thuilleadh. Mar chuid d'obair an Aontais Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta, thug an Coimisiún togra i láthair in 2023 maidir le creat dlíthiúil le haghaidh euro digiteach. Le euro digiteach, lena gcomhlánófaí airgead tirim in euro, thacófaí le digiteáil an gheilleagair agus leis an nuálaíocht in íocaíochtaí miondíola agus laghdófaí ilroinnt íocaíochtaí ar fud an Aontais. Dá n-eiseofaí é, thabharfadh an euro digiteach deis nua isteach chun airgead bainc ceannais saor ó riosca a úsáid i seirbhísí íocaíochta Eorpacha. D'éascódh sé íocaíochtaí trasteorann freisin agus rannchuideodh sé le ról idirnáisiúnta an euro chomh maith le huathriail straitéiseach oscailte na hEorpa a neartú.

- (10) D'ainneoin spreagadh fáis a bheith ag moilliú, tá an margadh saothair fós athléimneach. Lean an fhostaíocht de bheith ag dul i méid in 2023, in éineacht le huaireanta oibre, i bhfianaise ganntanais saothair agus scileanna agus cuideachtaí a bheith ag cnapaireacht saothair níos minice. Cé go bhfuil bonn leathan faoin dea-fheidhmíocht fhoriomlán ar fud na mBallstát, tá roinnt grúpaí fós faoi ghannionadaíocht sa mhargadh saothair (mná, daoine óga, daoine ar bheagán scileanna, daoine faoi mhíchumas). Tá ról tábhachtach ag beartais ghníomhacha maidir leis an margadh saothair (in éineacht le soláthar oideachais agus cúraim luath-óige ardchaighdeán agus inacmhainne) chun borradh a chur faoi rannpháirtíocht agus chun tacú le soláthar agus sealbhú scileanna, agus imríonn siad tionchar dearfach ar fhás aschuir ionchasach agus ar iomaíochas san fhadtéarma. Mar chomhlánú ar leas a bheith á bhaint as buanna laistigh den Aontas, is féidir go mbeidh an imirce dhleathach bhainistithe ó thríú tíortha, agus urramú agus forfheidhmiú na gceart saothair agus sóisialta á n-áirithiú, ina cuidiú le haghaidh a thabhairt ar ghanntanais scileanna agus saothair. D'eisigh Ballstáit an limistéir euro 664 000 ceann de chéad cheadanna oibre do náisiúnaigh tríú tíortha chun críoch fostaíochta in 2022, líon a bhfuil méadú faoi thrí, nach mór, tagtha air le 10 mbliana anuas.
- (11) Tháinig méadú ar phá ainmniúil in 2022 (+ 4,8 %) agus le linn na chéad mhíonna de 2023, de dhroim boilsíú ard agus margaí saothair dochta. Cé gur mhaolaigh sé sin go páirteach ar chaillteanais cumhachta ceannaigh, níor choinnigh fás pá ainmniúil suas le boilsíú (- 3,7 % i gcás fíorphá in 2022). Is dócha go mbeidh fás pá ainmniúil láidir i gcaitheamh 2023 agus 2024, ach tiocfaidh laghdú measartha ar fhíorphá, rud a neartóidh an t-éileamh intíre. An tráth céanna, d'fhéadfadh an fás pá lena bhfuil coinne difear a dhéanamh do phraghsanna earraí a bhfuil comhpháirt mhór saothair intíre acu, amhail seirbhísí, cé go bhféadfaí maolú a dhéanamh ar an tionchar ar phraghsanna dá leachtófaí méaduithe a rinneadh san am a chuaigh thart ar bhrabúis aonaid. D'fhéadfadh pá níos airde difear a dhéanamh don iomaíochas freisin agus d'fhéadfadh míchothromaíochtaí maicreacnamaíocha a bheith mar thoradh ar dhibhéirseachtaí marthanacha ar fud an limistéir euro, i measc tosca eile. Ba cheart comhaontuithe pá a bheith ina léiriú iomchuí dá bhrí sin ar fhorbairtí an limistéir euro agus ar an dinimic náisiúnta.

- (12) An méadú ar an gcostas maireachtála, a bhaineann go príomha leis an ngéarchéim fuinnimh agus le dul in olcas na dtéarmaí trádála atá bainteach leis, bhí tionchar diúltach aige ar ioncam réadach agus bhí impleachtaí sóisialta nach beag aige freisin. In 2022 tháinig méadú 17,5 % ar phraghsanna tithíochta, uisce, leictreachais, gáis agus breoslaí eile, méadú 10,5 % ar phraghsanna bia agus deochanna neamh- mheisciúla agus méadú 11,2 % ar phraghsanna iompair. Bhí teaghlaigh ar ioncam íseal thíos le coigeartuithe costais maireachtála a bhí mór go maith. I níos mó ná an leathchuid de Bhallstáit an limistéir euro, méadaíodh an díth ábharach agus shóisialta agus an bhochtaineacht fuinnimh, d'ainneoin forbairtí pá ainmniúil agus sásraí tacaíochta. I roinnt Ballstát, rinne méaduithe ar an gcostas maireachtála difear díréireach do sheanáirí agus do dhaoine a bhfuil cónaí orthu i limistéir thuaithe.
- (13) Cruthaíodh go bhfuil earnáil baincéireachta an limistéir euro athléimneach d'ainneoin babhtaí éagsúla de shuaitheadh méadaithe ar an margadh. Tá earnáil baincéireachta an limistéir euro dea- chaipitlithe agus brabúsach anois, mar a dheimhnigh tástálacha struis uile- Aontais 2023 arna ndéanamh ag an Údarás Baincéireachta Eorpach. In éineacht le géarú ar chaighdeáin airgeadaíochta agus iasachtaithe, tá moilliú suntasach ag teacht ar shreabhadh creidmheasa chuig an earnáil phriobháideach. As seo amach, d'fhéadfadh cáilíocht na sócmhainní a bheith ní ba laige mar thoradh ar mheath mór ar an ionchas maicreacnamaíoch, agus ar rátaí úis a bheith ag fanacht ard go ceann tréimhse fhada ama. An tráth céanna, d'fhéadfadh sé go mbeidh ar an earnáil idirghabhála airgeadais neamhbhainc aghaidh a thabhairt ar leochaileachtaí. I gcomhthéacs dálaí maoiniúcháin níos géaraithe, beidh sé tábhachtach faireachán a dhéanamh ar rioscaí go tráthúil, teagmháil réamhghníomhach a dhéanamh le féichiúnaithe agus bainistíocht ghníomhach a dhéanamh ar iasachtaí neamhthuillmheacha chun cumas na hearnála airgeadais an geilleagar a mhaoiniú a choinneáil ar bun. D'fhéadfadh rioscaí eile do mhargáí airgeadais teacht aníos. Go sonrach, d'fhéadfaí ceartú níos láidre a dhéanamh ar phraghsanna sócmhainní, ar bhealach a d'fhéadfadh a bheith mí- ordúil, mar thoradh ar phréimheanna riosca níos airde agus dálaí leachtachta géaraithe ann. Is gá dlúthfhaireachán a dhéanamh freisin ar an gcoigeartú leanúnach ar na margáí réadmhaoine cónaithe agus tráchtála. De thoradh rátaí morgáiste a bheith ag dul in airde agus acmhainneacht seirbhísithe fiachais a bheith ag dul in olcas, d'fhéadfaí ceartuithe móra a dhéanamh ar phraghsanna tithe agus éagobhsaíocht airgeadais a ghríosadh.
- (14) Le ráiteas mhí an Mhárta 2023 ón gCruinniú Mullaigh Euro, athdhearbháíodh gealltanais cheannairí an limistéir euro an tAontas Baincéireachta a thabhairt i gcrích. Go sonrach, neartófaí athléimneacht an limistéir euro a thuilleadh ach Conradh athbhreithnithe an tSásra Cobhsaíochta Eorpaigh, lena gceadaítear an cúlstóp coiteann fíoscach a thabhairt isteach sa Chiste Réitigh Aonair, a dhaingniú. Ina fhianaise sin, thug an Coimisiún togra i láthair i mí Aibreáin 2023 maidir leis an athchóiriú ar an gcreat bainistíochta géarchéime banc agus árachais taiscí, arb é is aidhm dó é a chur ar chumas na n- údarás imeacht ordúil ón margadh a eagrú do bhainc anásta d'aon mhéid agus d'aon samhail ghnó, lena n- áirítear gníomhaithe beaga.

MOLANN SÍ gur cheart do Bhallstáit an limistéir euro gníomhaíocht a dhéanamh, ina n- aonar, lena n- áirítear trína bpleananna Téarnaimh agus Athléimneachta a chur chun feidhme, agus i gcomhpháirt laistigh den Ghrúpa Euro, i dtréimhse 2024–2025 chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

1. Beartais fhioscacha chomhordaithe agus stuama a ghlacadh chun fiachas a choimeád ar leibhéal stuama nó chun cóimheasa fiachais a chur ar chonair inchreidte anuas. Staid fhioscach a bheidh sriantach ar an iomlán a bhaint amach sa limistéir euro agus filleadh tráthúil an bhoilscithe ar sprioc 2 % a éascú dá réir, agus a bheith solúbtha i gcónaí i bhfianaise na héiginnteachta móire. Clabhsúr a chur a luaithe is féidir le bearta tacaíochta fuinnimh a bhaineann le géarchéim agus an coigilteas a bheidh mar thoradh air sin a úsáid chun easnaimh a laghdú. Agus comhlíontacht leis na huasmhéideanna caiteachais a mholann an Chomhairle á háirithiú, an staid fhioscach a mhodhnú chun dibhéirseachtaí fadmharthanacha i mboilsciú a sheachaint. Sa mheántearma, straitéisí fhioscacha a fhorbairt chun staid fhioscach mheántearmach stuama a bhaint amach agus inbhuanaitheacht fiachais a neartú i gcás inar gá, trí chomhdhlúthú inbhuanaithe de réir a chéile, in éineacht le hinfheistíochtaí poiblí ardcháilíochta agus athchóirithe. I gcás inar gá, bearta a áireamh sna straitéisí sin chun éifeachtúlacht agus cáilíocht caiteachais poiblí a mhéadú a thuilleadh agus chun feabhas a chur ar inbhuanaitheacht agus leordhóthanacht na gcóras pinsin agus cúraim sláinte.
2. Ardleibhéal infheistíochta poiblí a chothú, chun tacú leis an aistriú glas agus an aistriú digiteach, agus táirgiúlacht agus athléimneacht a neartú. Dlús a chur le cur chun feidhme na bPleananna Téarnaimh agus Athléimneachta, lena n- áirítear a gcaibidlí REPowerEU. Úsáid iomlán a bhaint as cláir beartais comhtháthaithe agus a áirithiú go gcuirfear san áireamh ina n- athbhreithniú meántearma, i measc nithe eile, na dúshlán a sainaithníodh sa Seimeastar Eorpach agus an dul chun cinn atá déanta maidir le Colún Eorpach na gCeart Sóisialta a chur chun feidhme, gan a n- uailmhian fhoriomlán a laghdú.
3. I gcomhréir le cleachtais náisiúnta, agus urraim á tabhairt do ról na gcomhpháirtithe sóisialta, tacú le forbairtí pá lena maolaítear caillteanas cumhachta ceannaigh, go háirithe i gcás oibríthe ar ioncam íseal, agus an dinimic iomaíochais á cur san áireamh mar is cuí agus dibhéirseachtaí fadmharthanacha sa limistéir euro á seachaint. Uas- sciliú agus athsciliú a chur chun cinn chomh maith le beartais ghníomhacha maidir leis an margadh saothair chun aghaidh a thabhairt ar ghanntanais saothair agus scileanna agus táirgiúlacht a mhéadú. Bearta a dhéanamh chun imirce dhleathach bhainistithe a éascú i gcás oibríthe ó thríú tíortha i ngairmeacha a bhfuil ganntanas oibríthe iontu, i gcomhlántacht iomlán le leas a bhaint as buanna ó laistigh den Aontas Eorpach. Córais cuimsithe agus cosanta sóisialta oiriúnacha inbhuanaithe a choimirciú agus a neartú. Rannpháirtíocht éifeachtach na gcomhpháirtithe sóisialta i gceapadh beartas a áirithiú agus an t- idirphlé sóisialta a neartú.
4. Bacainní infheistíochta a bhaint chun an bhearna infheistíochta atá i réim a laghdú le haghaidh an aistrithe ghlais agus an aistrithe dhigitigh. Feabhas a chur ar an rochtain ar mhaoiniú, go háirithe le haghaidh cuideachtaí agus FBManna nuálacha, trí thuilleadh dul chun cinn a dhéanamh i dtreo Aontas na Margaí Caipitil. A áirithiú go mbeidh an tacaíocht poiblí d'earnálacha straitéiseacha ábhartha spriocdhírithe, gan aon saobhadh ar chothrom na Féinne sa Mhargadh Aonair agus d'fhonn iomaíochas an limistéir euro agus uathriail straitéiseach oscailte a fheabhsú. Leanúint de ról

idirnáisiúnta an euro a neartú agus tuilleadh dul chun cinn a dhéanamh san obair ar euro digiteach.

5. Faireachán a dhéanamh ar rioscaí atá nasctha le dálaí airgeadais níos géaraithe, go háirithe iad siúd a bhaineann le cáilíocht na sócmhainní agus le ceartuithe ionchasacha ar phraghsanna sócmhainní, lena n-áirítear i margáí réadmhaoine. Faireachán a dhéanamh ar fhorbairtí san idirghabháil airgeadais neamhbhainc chun tiomargadh riosca shistéamaigh agus iarmhairtí diúltacha don gheilleagar a chosc. An tAontas Baincéireachta a thabhairt i gcrích trí leanúint de bheith ag obair ar gach gné, lena n-áirítear ar Scéim Eorpach Árachais Taiscí.

Arna dhéanamh in Strasbourg,

*Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán*